

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการออกหมายจับ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๐๔.๖/๗๒๐๗ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับแจ้งจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่า ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องการจับ การค้น การคุมขัง การปล่อยชั่วคราว และการสอบสวน) ไม่อาจทราบระยะเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้อย่างแน่นอนว่าจะเสร็จสิ้นก่อนวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ หรือไม่ กรณีจึงมีปัญหาคอขวดเกี่ยวกับการออกหมายจับ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๘ (๑) กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่สามารถออกหมายจับได้ แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๗ บัญญัติว่า ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล และได้กำหนดบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๓๕ (๖) ว่า ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ มาใช้บังคับจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๕๘ (๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๓๓๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่สามารถออกหมายจับได้ จนกว่าจะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้การออกหมายจับเป็นอำนาจของศาล แต่หากระยะเวลาเกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าจะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องการออกหมายจับจะเสร็จสิ้นหรือไม่ก็ตาม ก็ให้มาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีผลใช้บังคับ ดังนั้น ในกรณีที่ยังไม่มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องการออกหมายจับ นับตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่เกินกำหนดห้าปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศใช้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จึงไม่มีอำนาจออกหมายจับอีกต่อไป เนื่องจากการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือว่า ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับการออกหมายจับดังกล่าวเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพื่อที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจักได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๓๗^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ที่มิอำนาจออกหมายจับและผู้ที่ปฏิบัติการจับกุมเป็นคนละองค์กรกัน อันจะเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของประชาชนตามมาตรา ๓๑^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉะนั้น การที่บทเฉพาะกาลมาตรา ๓๓๕ (๖)^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติมิให้นำมาตรา ๒๓๗ มาใช้บังคับจนกว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ นั้น เห็นว่า เจื่อนไขการบังคับใช้มาตรา ๒๓๗ อยู่ที่กำหนดเวลาห้าปีมากกว่าการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลาดังกล่าวจึงเป็นบทบังคับเด็ดขาด เพราะเป็นการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น เมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศใช้บังคับแล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้มีการแก้ไข

^๑ มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับโดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมายจับหรือหมายขังบุคคลจะออกได้ต่อเมื่อ

(๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ

(๒) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นด้วย

^๒ มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

^๓ มาตรา ๓๓๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้อำนาจต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

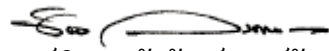
(๖) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ มาใช้บังคับจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๕๘ (๑)^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็ตาม มาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็จะมีผลใช้บังคับ ส่วนมาตรา ๕๘ (๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นอันใช้บังคับมิได้ เพราะขัดกับมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เห็นว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศใช้บังคับแล้ว ก็ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยศาลเป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่มีอำนาจออกหมายจับอีกต่อไป ความเห็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นถูกต้องแล้ว

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๕

^๔ มาตรา ๕๘ เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจออกหมายอาญาได้ภายในเขตอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นหมายจับผู้ต้องหาที่มีได้อยู่ในอำนาจศาล ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่